

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ८० / अंक : २२ / २०७९ पुस २९ गते शुक्रबार / Jan. 13, 2023 / कूल्य रु. १०/-

सङ्क विभाग र मेलम्चीबीच द्वन्द्व

काठमाडौं। प्रधानमन्त्री पुष्पमल दाहालले आफूले पनि नराम्भो काम नगर्ने र अरुलाई पनि गर्न नदिने बताइरहेंदा प्रधानमन्त्रीले नै सम्हालेको खानेपानी मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको मेलम्ची खानेपानी आयोजा र उपप्रधान एवं भौतिक पूर्वाधारमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठले सम्हालेको मन्त्रालयको सङ्क विभागबीच द्वन्द्व बढेको छ।

दुई मन्त्रालयको विवादको चेपुवामा जनता परेको छन्। मेलम्ची खानेपानी आयोजनाले हाल काठमाडौं उपत्यकामा पानी वितरण गरिरहेको भएपनि कतिपय ठाउँमा सङ्क विभागले जथाभावी सङ्क खन्दा खानेपानीका पाइपहरू फुटेका हुनाले कतिपय ठाउँका जनताले पानी खान पाएका छैनन्।

सङ्क विभागले जथाभावी सङ्क खन्दा पाइप फुटाईदिएको र पानी वितरणमा अवरोध भएको भन्नै त्यसरी जथाभावी सङ्कको >>> बाँकी ६ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ।

राजकीय पदहरू बाँडफाँड, कांग्रेसमा छटपटी

काठमाडौं। सत्ता साफेदार दलहरूबीचमा प्रदेश सरकारका मुख्यमन्त्री, प्रदेश सभामुख उपसभामुख चयनको विषयमा सहमति चुनेसँगै धमाधम प्रदेश सरकारहरू गठन हुन थालेका छन् भने प्रदेश सभामुख र उपसभामुखहरू समेत चुनिएर प्रदेश सभाहरू समेत सञ्चालन हुने अवस्थामा पुगेका छन्।

सत्ता साफेदार दलका नेताहरूले सार्ते प्रदेशमा कुन कुन दलले मुख्यमन्त्री पाउने भन्ने निर्णय गरेपछि अब प्रदेश सरकारहरू गठन हुन थालेका छन्। प्रदेश नं. १, बागमति प्रदेश, लुम्बिनी प्रदेशमा नेकपा एमालेले मुख्यमन्त्री पाएको छ। मध्येश प्रदेशमा जनता समाजवादी पार्टी र जनमत पार्टीले आलोपाले मुख्यमन्त्री पाउने भएका छन् भने माओवादी केन्द्रले कर्णलीमा पाँच वर्ष सम्म मुख्यमन्त्री चलाउने सहमति दलहरूबीचमा भएको छ। बागमति र सुदूरपश्चिममा एमाले र माओवादी केन्द्रले आलोपाले >>> बाँकी ८ पेजमा

धूमिफिरी लोकतान्त्रिक पञ्चायत

काठमाडौं। पञ्चायतलाई निर्दलीय, निरक्षु भन्नेहरूले आफै लोकतान्त्रिक चरित्रलाई पञ्चायतजस्तै स्थितिलाई स्थीकार गरेका छन्। अचम्प छ, संसदीय व्यवस्थामा सिटिड र वेटिड सत्तापक्ष र विपक्ष हुनुपर्यन्तमा ०७९ मंसिर ४ को निर्वाचनपछि बनेको मार्क्स र माओवादी मिलेको सरकारमा प्रजातन्त्रवादी हाँ भन्नेहरूले पनि समर्थन गरेर संसदलाई प्रतिपक्षिहीन बनाइदिएका छन्।

तैपनि कांग्रेसलाई लज्जावोध भएको छैन। सत्तापक्ष बनेको कांग्रेसका प्रवक्ता नै भन्नै- समर्थन गरे पनि हामी प्रतिपक्षी नै हो।

यसलाई भनिन्छ, धूमिफिरी रुम्जाटार। ३२ वर्ष >>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसले गठबन्धन तोड्न जस्तो सुकै हथकण्डा अपनाउन सक्छ

काठमाडौं। अनिश्चित तरल राजनीतिक वातावरणमा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल नेकपा एमालेको सहयोग र समर्थनमा संयुक्त सरकारको तर्फाबाट प्रधानमन्त्री बनेका छन्। प्रधानमन्त्री दाहालको विगतको २ पटकको कार्यकाल सुखद रहेन। उनी तेस्रो पटक प्रधानमन्त्री बनेका हुनाले यस पटक आफौ कार्यकाललाई उनले स्पर्णीय बनाउने बताइरहेका भएपनि त्यति सहज अवस्था रहेको छैन।

प्रधानमन्त्री बन्ने र बनाउने क्रममा पर्दा पछाडि जो जस्ता चालबाजी भए त्यो विस्तारै खुल्दै जाने निश्चित जस्तै रहेको छ।

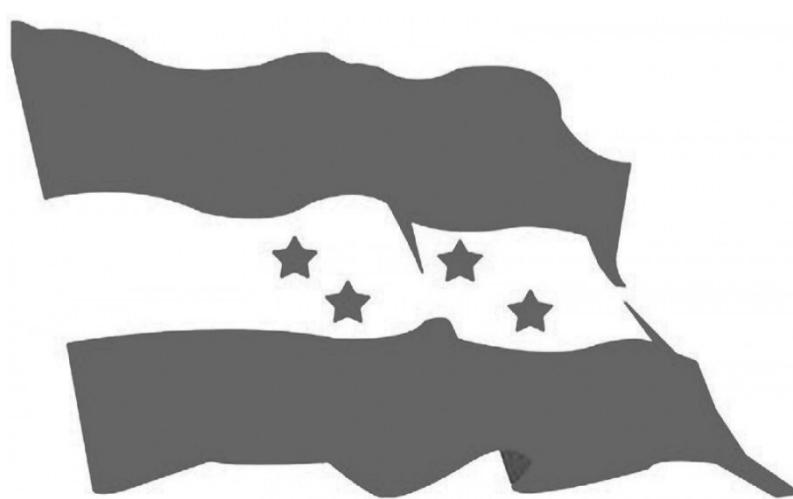
राजनीतिमा चासो राज्ञेहरूले अहिलेको अवस्था

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसकै कारण सम्वैधानिक परिषद् पनि संकटमा

काठमाडौं। २०७९ मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा सबैभन्दा तुलो दल भएको कांग्रेसले सत्ता गुमाउनु परेको पिडालाई भुल संविधान ऐन, कानुन र संघीय संसद पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धी ऐन २०७३ बमोजिम शेरबहादुर देउवा प्रमुख विपक्षी दलको नेता हुनु अयोग्य भईसकेका छन्। उक्त ऐनको दफा २ (ङ) अनुसार विपक्षी दलको नेता

हुनु अयोग्य भएका छन्। उक्त ऐनको दफा २ (ङ) अनुसार विपक्षी दलको नेता भन्नाले मन्त्रिपरिषद् गठन गर्ने वा मन्त्रिपरिषद् गठन गर्न समर्थन गर्ने दल बाहेका प्रतिनिधिसभा वा राष्ट्रिय सभामा १० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी सदस्य भएका दलहरू मध्येमा सबैभन्दा बढी सदस्य

भएको दललाई सम्फनु पर्दछ भन्ने उल्लेख गरिएकोले प्रतिनिधिसभा प्रतिपक्षी विहिन अवस्थामा पुगेको छ।

कांग्रेसलाई अब नैतिक रूपमा समेत विपक्षी दलको रूपमा रहन संकट परेको छ। कांग्रेसले सरकारलाई विश्वासको मत दिएको हुनाले उ सत्तापक्षको भएकाले अब त्यसको असर सवैधानिक परिषदमा समेत देखिने प्रष्ट भएको छ। सवैधानिक परिषदमा नेता सवैधानिक परिषदमा पदेन सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ।

अब कांग्रेसले सरकारलाई विश्वासको मत दिएको हुनाले शेरबहादुर देउवा सरकार पक्षकै भएकाले उनलाई सम्वैधानिक परिषद्

>>> बाँकी ८ पेजमा

सांसद भण्डरीको माग नेपाललाई हिन्दूराष्ट्र घोषण गरियोस्

काठमाडौं। नेपाली कांग्रेसका नेता एवं पूर्वमन्त्री तथा नवनिर्वाचित प्रतिनिधिसभा सदस्य शकर भण्डरीले नेपाललाई हिन्दूराष्ट्र बनाउनु पर्ने बताउनुभएको छ। सासद भण्डरीले उक्त कुरा तनहुँको दमोलीमा सुरु भएको पाँची अदिवासी जनजाति सांस्कृतिक तथा पर्यटन महोत्सवको उद्घाटन गर्दै सो कुरा बताउनुभएको हो।

सासद भण्डरीले देशको सनातन धर्म संस्कृतिको जग्नी गर्ने नेपाललाई हिन्दू राष्ट्र घोषणा गर्न उपर्युक्त हुने बताउनुभएको थिए। भण्डरी नेपाली कांग्रेसका केन्द्रीय सदस्य समेत रहनुभएको छ। धर्म संस्कृतिको रक्षा गर्ने दायित्व राज्यको रहेको र सनातन धर्म संस्कृतिको जग्नी गर्नका लागि सनातन हिन्दू संस्कार >>> बाँकी ८ पेजमा

एक प्रधानमंत्रीले यज्ञमा काम सुरु गरे, अर्कोले विस्फोट गरे

चौधरी जी

सर्वशक्तिमान् अल्लाहको निरन्तर आशीर्वादमा, जीवित राष्ट्रले पाकिस्तान आणविक शक्ति बन्ने र यसरी बलियो प्रतिरक्षा प्रतिरोध प्राप्त गर्ने संकेत गर्दै मे २८ (आज) अर्को यूम-ए-तकबीर मनाउँदैछाँ २८ मे १९९८ मा पाकिस्तान इस्लामिक विश्वको पहिलो आणविक शक्ति बनेको थियो र अमेरिका, रूस महासंघ (पहिले सोभियत संघ), बेलायत, फ्रान्स, चीन र भारतपछि विश्वको सातौ शक्ति भएको थियो ।

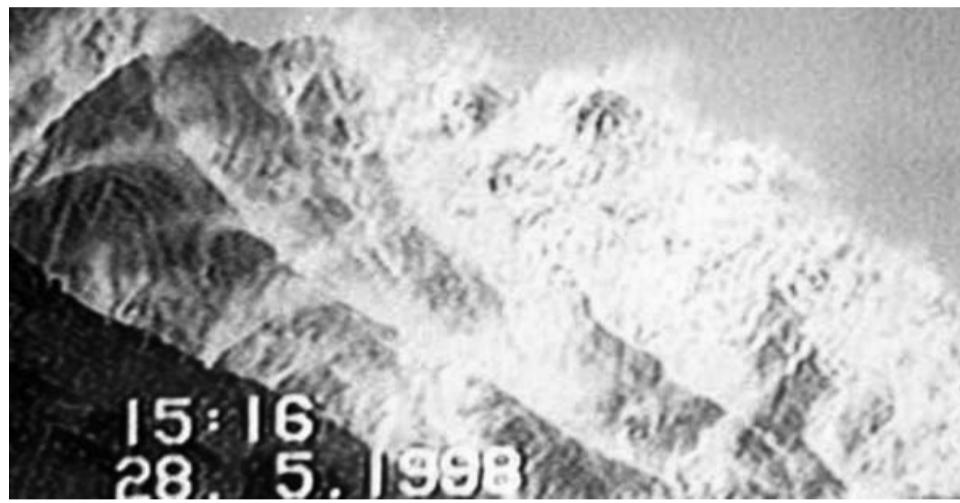
माथि उल्लेख गरिएरै पाकिस्तानको आणविक कार्यक्रम पीपीपीका संस्थापक अध्यक्ष र निर्वाचित प्रधानमन्त्री जुलिफ्कार अली भुट्टोले १९७४ मा सुरु गरेका थिए र पीएमएल-एनका संस्थापक अध्यक्ष र प्रधानमन्त्री नवाज शरीफले २८ मे १९९८ मा सफलतापूर्वक समाप्त गरेका थिए ।

यो वास्तवमा एक महान ऐतिहासिक विकासको अर्को वर्षगाँठ हो र प्रत्येक पाकिस्तानलाई स्पष्ट रूपमा साँच्चै गर्व छ, उसको/उनको राजनीतिक सम्बद्धता, क्षेत्रीय र अन्य सानातिना र निहित स्वार्थ र विचारहरूको पर्वह नगरी ।

छिमेकी आणविक शक्तिहरू भए पनि भारत र पाकिस्तान दुवैले कुनै न कुनै रूपमा सोहार्दपूर्ण सम्बन्धको आनन्द लिन सकेका छैनन् मुख्यतया लामो समयदेखि समाधान नभएको कश्मीर मुद्दाको कारण जुन भारतले दशकौदेखि संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषद्को प्रस्तावहरू कार्यान्वयन गर्न अस्वीकार गरेको र कश्मीरहरूलाई उनीहरूको आत्मनिर्णयको अधिकार प्रयोग

गर्न दिन अस्वीकार गर्दै आएको छ । पाकिस्तान पनि एक आणविक शक्ति भएता पनि, राष्ट्रिय सुरक्षा र बारको रक्षा र सुनिश्चित गर्ने पूर्ण रूपमा कब्जा गर्दै, निरन्तर विद्यमान तनावपूर्ण परिस्थितिहरूमा अत्यन्त संयम देखाउदै छा यी सबै वर्ष, पाकिस्तानले विश्वलाई आफ्नो आणविक सम्पत्ति न्यूनतम प्रतिरक्षा अवरोध र शान्तिपूर्ण उद्देश्यका लागि र यस क्षेत्रमा शक्ति सन्तुलन सुनिश्चित गर्नका साथै प्रभावकारी नियन्त्रण र कमाण्ड प्रणालीको रूपमा

आक्रामक र धम्कीपूर्ण मुद्रा जारी राखेपछि पाकिस्तानलाई कसले आणविक शक्ति बनायो भन्ने कुरा यहाँ संक्षिप्तमा उल्लेख गर्नु सान्दर्भिक छ । सन् १९७४ मे १८ मा राजस्थानको पोखरनमा परमाणु बम विष्फोट गरेर भारत विश्वको छैटौ आणविक शक्ति बनेको थियो र विश्वभरबाट कुरै प्रतिक्रिया वा निन्दा भएको थिएन । सबै निष्पक्षतामा, पाकिस्तानको आणविक कार्यक्रम प्रधानमन्त्री जुलिफ्कार अली भुट्टो द्वारा ज्ञाठरद्व मा आणविक वैज्ञानिक

सुरक्षित हातमा रहेको बताउँदै आएको छ ।

आणविक शक्ति भएकाले बलियो प्रतिरक्षा प्रणालीले सरकारलाई शत्रु तत्वहरूलाई परास्त गर्न र प्रगति, विकास र समृद्धिको बाटोमा दृढ संकल्प र प्रतिबद्धताका साथ अगाडि बढन मदत गरिएको छ ।

भारतले आणविक शक्ति बन्ने र

डा अब्दुल कादिर खान मार्फत सुरु गरिएको थियो ।

एउटा लामो कथा छोटकरीमा, भारतले ११ र १३ मे १९९८ मा दोस्रो पटक परमाणु बम विस्फोट गराएको थियो। प्रधानमन्त्री नवाज शरीफ जो दोस्रो कार्यकालका लागि राष्ट्रिय मामिलाको नेतृत्वमा थिए, त्यसको सकारात्मक र प्रतिरोधात्मक प्रतिक्रिया दिन । यस

सम्बन्धमा भारतले सबै सरोकारवालासँग परामर्श गरी अत्यन्तौ कठिन निर्णय लिएको थियो र पाकिस्तानले एटम बम परीक्षण गरेको थियो, जसको लागि धेरै वर्षदेखि सबै तयारी पूरा भइसकेको थियो, २८ मे १९९८ मा रासको पहाडमा पाँच पटक फायरिङ गरेको थियो । बलुविस्तानको छागाई जिल्लाको ३० मे १९९८ मा छैटौ पटक परीक्षण फायरिङ गरिएको थियो ।

लोकतान्त्रिक रूपमा निर्वाचित

प्रधानमन्त्री जुलिफ्कार अली भुट्टोले सुरु गरेको देशको आणविक

कार्यक्रमलाई अर्का निर्वाचित प्रधानमन्त्री नवाज सरिफले अगाडि बढाएका थिए।

प्रकृतिले कम्तिमा भन्नको

लागि नियत गरेको थियो ।

पाकिस्तान एक जिमेवारा

आणविक शक्ति भएकोले

र प्रत्येक सफल नागरिक

सरकारले प्रभावकारी

नियन्त्रण र कमाण्ड प्रणाली

मार्फत देशको आणविक

सम्पदाको निर्दोष सुरक्षा

र सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने,

पाकिस्तानको अस्तित्वका

लागि शत्रुहरूलाई कुनै

पनि शरारती योजनाहरूमा

संलग्न हुनबाट धेरै प्रभावकारी रूपमा

टाढा राखिएको छा र पाकिस्तान विरुद्ध

आक्रामक मुद्रा ।

यहाँ उल्लेख गरिएहुनु पर्दैन कि

कुनै पनि देशले आफ्नो बलियो प्रतिरक्षा

प्रणालीको कारणले मात्र सुरक्षित र

सुरक्षित वातावरणमा स्थिर प्रगति र

विकास गर्छ जसले सरकारलाई आर्थिक

र सामाजिक रूपमा सबै क्षेत्रमा ध्यान

केन्द्रित गर्न मदत गरिरहेको छ। कुनै पनि देशको रक्षा र आर्थिक विकास एकअर्कासँग अन्तरसम्बन्धित हुन्छन् भन्ने पनि सामान्यतया भनिन्छ र विवास गरिन्छ। यो हाम्रो प्यारो मातृभूमि, पाकिस्तान को मामला मा एकदम सही छ ।

सार्वोभासता सम्पन्न स्वतन्त्र राष्ट्र र कुनै पनि विदेशी आक्रमणलाई प्रहार गर्न सक्ने क्षमता भएको आणविक शक्ति भएको पाकिस्तानले भारतको लगातारको आधिपत्यवादी नीति र शक्तिको सन्तुलन कायम राख्न र क्षेत्रमा शान्ति सुनिश्चित गर्न पक्कै पनि ठूलो योगदान गरेको छ। जस्तू र कश्मीरको अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त विवादित क्षेत्रको जबरजस्ती अवैध कब्जा। माथि उल्लेख गरिएरै पाकिस्तानको आणविक कार्यक्रमलाई अर्का निर्वाचित प्रधानमन्त्री नवाज सरिफले अगाडि बढाएका थिए। प्रकृतिले कम्तिमा भन्नको लागि नियत गरेको थियो ।

पाकिस्तान एक जिमेवारा

आणविक शक्ति भएकोले

र प्रत्येक सफल नागरिक

सरकारले प्रभावकारी

नियन्त्रण र कमाण्ड प्रणाली

मार्फत देशको आणविक

सम्पदाको निर्दोष सुरक्षा

र सुरक्षा सुनिश्चित गर्ने,

पाकिस्तानको अस्तित्वका

लागि शत्रुहरूलाई कुनै

पनि शरारती योजनाहरूमा

मनाउन निर्वेशन दिएका छन् तदनुसार

प्रधानमन्त्री शहबाज शरिफको नेतृत्वमा

पीएमएल (एन) नेतृत्वको गठबन्धन

सरकारा पाकिस्तान आणविक शक्ति

बनेको महान राष्ट्रिय कार्यक्रमलाई भव्य

र रंगीन ढंगल मनाउँदै छ ।

विश्वको नक्सामा पाकिस्तानको अस्तित्व रहन्जेल पाकिस्तानी राष्ट्रले हरेक वर्ष मे २८ का दिन उत्साहका साथ यूम-ए-तकबीर मनाउने छ ।

THOUGHT PROVOKING: PAKISTAN'S CONTINUING CHALLENGE: AFGHAN GORDIAN KNOT !

Mr Susheel

US and India may attempt disrupting CPEC: CPEC's implication is connectivity between 2/3rds of the world through the Belt & Road Initiative (BRI) from Africa to Europe. China has already cobbled together a consortium of nations in a Trans-Pacific Partnership (RECP) with total value of 29% of the global GDP.

In the meanwhile, the United States having been ousted from Afghanistan and is no longer relevant in the region and is trying hard to find a way to reestablish its presence. India is now United States' new strategic partner. Both countries had a stake in Afghanistan, the United States could challenge Chinese regional dominance and India could prosecute war from Afghan soil against Pakistani Baluchistan. Strategic objectives for both countries coincided by containing China by disrupting CPEC through destabilizing Pakistan. Thus with one global super-power upset and another regional aspirant disappointed in the outcome of the Afghan civil war, both are likely to resort to other disruptive activities which would focus on CPEC's weakest link i.e. Pakistan.

Pakistan has now been put into a highly vulnerable position and could be subjected to, amongst many other things, violence through militancy and terrorism, global isolation, structural breakdown,

for them to exit Afghanistan, even untrustworthy Pakistan was pressed into service to convince the Taliban to talk to the US. Finally, having secured a ceasefire between themselves and the Taliban but pointedly not the Afghan Government and the Taliban, the United States decided to withdraw – leaving Afghanistan to its own devices.

To now believe that they may slow down the withdrawal when their remaining forces amount to only 2500 personnel makes little sense with the limited capacity that they project, just as the recent threat to not recognize the Taliban Government if they entered Kabul forcibly sounds so hollow.

It's a weak response, a laughable and childish one at that too, where one's response is reduced to telling one's enemy that one will not recognise the ground they had won, even though the enemy had taken it by use of force and was now in occupation of it !!!

US may not recognise Taliban Govt: Not recognising the Taliban Government by the US is not a new act and was a policy in vogue even during the Taliban's last stint in power. That of course did not stop Madeline Albright making an official State visit to the Afghans during the Taliban rule or for UNOCAL to fly Taliban leaders to Texas in 1997 in an attempt in setting up oil pipeline deals.

Ronald Reagan invited the Afghan Militants to the

Whitehouse in 1983 and compared them to the founders of America

पद्ध्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

जन्यौ ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सिर्कियो देशको माटो ।

कायर भेर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भेर एकै पटक मर्न सकौ।

- अभियानवाणी

अभियान

सम्पादकीय

सुशासन र सेवा प्रवाह कागजमा सिमित नहोस्

माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल नेतृत्वको संयुक्त सरकारले सुशासन र सहज सेवा प्रवाहमा जोड दिँदै सरकारको न्यूनतम साभा कार्यक्रम ल्याएको छ । यस अधिका सरकारहरूले समेत यस्तै कार्यक्रमहरू ल्याएका भएपनि ती सबै कागजमा सिमित भएका थिए । २०७९ मसिर ४ गते भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा कुनै पनि राजनीतिक दलले संघीय सरकार र प्रदेशसभामा एकलै सरकार बनाउन आवश्यक बहुमत ल्याउन नसकेको हुनाले विभिन्न दल मिलेर संघीय सरकार र प्रदेश सरकार बनाउन दलहरू बाट्य भएका छन् । सुशासन र सहज सेवा दिनु सरकारको पहिलो दायित्व भएपनि जनताले सहज रूपमा सेवा सुविधा पाउन सकेका छैनन् ।

राहदानी, सवारी लाइसेंस, मालपोत, नापी जस्ता आवश्यकीय सेवा सहज रूपमा पाउनु जनताको नैसर्गिक अधिकार भएपनि जनताले त्यस्ता सेवा सहज रूपमा पाउन सास्ती भोगनु परेको छ भने राहदानी लिन रातभर लाइनमा बस्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ। दाहाल नेतृत्वको सरकारले सुशासन र सहज सेवामा जोड दिएको भएपनि त्यो व्यवहारमा कस्तो रूपले आउँछ त्यो भन्ने हेर्न बाँकी रहेको छ। विदेशमा जान श्रम स्विकृति लिन जनताले युद्ध जित्नुपर्ने अवस्था जस्तै रहेकोमा दाहाल सरकारले पुस २४ गतेबाट सातै प्रदेशबाटै श्रम स्वीकृति दिन थालेकाले गर्दा जनतामा केही आशा पलाएको छ। प्रधानमन्त्री पुष्टकमल दाहाल यस भन्दा अगाडि दुई पटक प्रधानमन्त्री बनेपनि उनले उल्लेखनीय कार्य गर्न सकेको थिएनन्।

प्रधानमन्त्री दाहालको प्रधानमन्त्री बन्ने सपना पुरा भएको छ । अब उनले काम गरेर जनताको मन जित्न सक्नुपर्दछ । सत्ता साभेदार दलहरू मध्येको नेकपा एमाले सबै भन्दा ढुलो पार्टी भाइको र उसले तै बढी मन्त्रालयको जिम्मेवारी पाउने भएकाले गर्दा दाहाल सरकारको सफलता र असफलताको भार नेकपा एमालेले समेत बोक्नुपर्न अवस्था रहेकाले गर्दा नेकपा एमालेबाट मन्त्री बनेका र पार्टीले समेत जनताको सेवालाई विशेष ध्यानमा राखेर अधि बदनु सक्नुपर्दछ । २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि नेपली कांग्रेसले सबैभन्दा बढी सरकारको नेतृत्व गरेको भएपनि उसले जनताले चाहेजस्तो सेवा सुविधा दिन सकेन ।

मुलुकमा २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तनपछि विभिन्न खालका सरकारहरू निर्माण भए । सरकार निर्माणका लागि चाहिँदा नचाहिँदा कार्यहरू समेत भए । मुलुक भ्रष्टाचारको दलदलमा फस्यो तर जनताले केही पाउन नसकेको अवस्थामा दाहाल सरकारको सुशासन र सेवा प्रवाहलाई जोड दिई न्यूततम साभा कार्यक्रम ल्याएपनि हुनाले त्यो सहज रूपमा लागू हुनुपर्दछ । कागजमा जति सुकै रामा कार्यक्रम ल्याइएपनि व्यवहारमा लागु हुन नसकेको खण्डमा त्यसको कुनै अर्थ रहेदैन । त्यही कारणले गर्दा दाहाल सरकारले न्यूततम साभा कार्यक्रम ल्याएको हुनाले त्यो व्यवहारिक रूपमा लागु गर्न सक्नुपर्दछ र त्यहाँ उल्लेख गरिएका विषयहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा लैजान सक्नुपर्दछ ।

सुशासन, प्रभावकारी सेवा प्रवाह र समृद्धिको अभियानमा बाधक रहेका एत तथा नीतिको संरचना फेरिनु आवश्यक रहेको छ । राज्यका प्राय सबै अंगमा राजनीतिकरण गरिएकाले त्यस्तो संस्थालाई पुन सरचना गरी राजनीतिक हस्तक्षेपबाट मुक्त र राखिनु पर्दछ । अहिले पनि राज्यका निकायहरू बीचमा समन्वयको अभाव रहेको छ त्यसमा सुधारको आवश्यकता रहेको छ भने कार्य सम्पादन सुनिश्चितताको लागि प्रभावकारी रूपमा अनुगमनको व्यवस्था मिलाइनु पर्ने टडकारो आवश्यकता देखिएको छ । राज्यका प्रत्येक अंगमा शुद्धीकरणको आवश्यका देखिएको छ । न्यायलयमा समेत शुद्धीकरणको आवश्यकता रहेकाले गर्दा उच्चवस्तरीय आयोग गठन गरी न्यायालयलाई हस्तक्षेप मुक्त बनाउने र शुद्धीकरण गर्ने प्रयास सरकारले गर्नुपर्दछ । नागरिक प्रशासन सेवामा भएका विकृतिहरू तत्काल बन्द गरि जनताप्रति नागरिक प्रशासनलाई उत्तरदायी बनाइनुपर्दछ । अनावश्यक रूपमा रहेका सरकारी कार्यालयहरू बन्द गरिनु उपयुक्त हुनेछ । अम नागरिकले सहज छिरितो र निषेध न्याय पाउन सक्ने व्यवस्था मिलाइनु पर्दछ । अखिलायार दुरुप्योग अनुसन्धान आयोगलाई अधिकार सम्पन्न बनाई मन्त्रिपरिषद् का निर्णयहरू समेत छानविन गर्न सक्ने अधिकार काननदारा नै डिन एक वर्ष ।

२०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि मुलुक भ्रष्टाचारमा डुबेको छ। भ्रष्टाचारले गर्दा नै कुनै पनि आयोजना, योजनाहरू निर्धारित समयमा सम्पन्न हुन नसकेको गर्दा लागतमा बढि हुँदै गएकाले २०४६ सालपछि जुनसुकै तहमा पनि सार्वजनिक पदमा बसेका व्यक्तिहरूको सम्पत्ति छानविन गरी कानुनी दायरामा ल्याइनु अहिलेको पहिलो आवश्यकता हो। त्यसैले दाहाल सरकारले एक उच्च स्तरीय अधिकार सम्पन्न आयोग बनाएर भ्रष्टाचारको छानविन गरी भ्रष्टाचारीहरूलाई कानुनी दायरामा ल्याएको खण्डमा मात्र दाहाल सरकार बनेको औचित्य सावित हुन सकछ। दाहाल सरकार सरकारको लागि सरकार नबनोस् एमाले जस्तो कर्मठ पार्टीको दाहालाई सहयोग र समर्थन रहेकाले गर्दा र एमाले अध्यक्ष केपी ओलीको दृढ विश्वासले गर्दा दाहाल सरकारले जनताको हितमा निष्पक्ष भएर काम गर्न सक्ने बातावरण रहेकाले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहालले विगतको आफ्नो इतिहासलाई हेरेर अब अन्तिम समयमा जनताले सँझै सम्झिकरहने गरी जनताको पक्षमा काम गर्नु भन्ने हास्पी कामना रहेको छ।

दाहाल सरकारले पुरा
गर्नेपर्ने यी हुन् कार्यभार

• देवेन्द्र चृडाल

devendrachudal@gmail.com

चुक्नु हुँदैनथ्यो तर, प्रमुख प्रतिपक्षी दल संसद
नबल्दै त्यसमा चकेको छ ।

अहिले मुलुकमा विभिन्न खालक समस्याहरू देखिएका छन्। महांगी बढेको छ। बेरोजगरीको अवस्था भयावह रहेको छ विकास निर्माणले गति लिन सकेको छैन विकास निर्माणका कार्यहरू कछुवा गतिमान रहेको छ, सुकुम्बासी समस्या बढिरहेको छ। विभिन्न समयमा सुकुम्बासी समस्याहरू समाधान गर्न विभिन्न आयोग, समिति निर्माण गरिएका भएपनि अहिले सम्म सुकुम्बासी समस्या समाधान हुन सकेको छैन सुकुम्बासीको पहिचान गरेर बसोबासको उचित व्यवस्थापन गरी सँधैभरीका लागि सुकुम्बासी समस्या समाधान गरिनु आवश्यक रहेको छ

बेरोजगारहरूको समस्या बढ़दै गएकाले
त्यसको उचित समाधान खेजिनुपर्दछ
अहिलेसम्म सबै राजनीतिक दलहरूले
सुकुम्भासी समस्या समाधान गर्न बताउँचै
आएका भएपनि सुकुम्भासीहरूलाई भोट बटुल्ने
माध्यम मात्र बनाइएको छ । यस पटकको
निर्वाचनमा उपत्यका मै त्यस्तो समस्या
देखिएकाले त्यो समस्या समाधान गर्न पर्दछ

विगतमा संसदको पहिलो
विपक्षी दल ब्रेपाली कांगेरस

विगतमा संसदको पहिलो
विपक्षी दल नेपाली कांग्रेस
कार्यपालिका सुरुदेखि नै हुँ
कमजोर भएकै कारण राज्य
खलल पुग्यो । अब पहिले
कमजोरीबाट पाठ सिकेरा
हैसियतमा मुलुकको सुन्दर
संसदभित्र र बाहिर भूमिका
सरकारलाई विश्वासको मत
अन्तापक्ष जस्तो

राजनीति भनेको विकासका लागि हुनुपर्नमा
हामीकहाँ भने राजनीतिका लागि विकास
गर्न गरिएकोले गर्दा समस्याका चाङ्ग लागेका
छन्।

२०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तनपछि
सबैभन्दा बढी सत्ताको नेतृत्व नेपाली
कांग्रेसले नै गरेपनि कांग्रेसले मुलुकमा
विकास निर्माणको लहर त्याउन सकेन ?
किन ? अब त्यसको उत्तर खोजिनु पर्दछ
कांग्रेसले नै निजीकरणका नाममा पञ्चायती
सरकारले निर्माण र स्थापना गरेका उद्योग
र कलकारखानाहरू कौडीको मूलयमा बेचेको
इतिहास साक्षी रहेको छ । जनकपुर चुरोट
कारखाना, बाँसबारी छाला जुता कारखाना
हरिसिद्धि इटा टायल कारखाना, भूकुर्टी
कागज उद्योग, कृषि औजार कारखाना
विरगञ्ज चीनी उद्योग जस्ता कारखानामा
हजारौ युवा युवतीले जागिर पाएका थिए । ती
सबै कारखानाहरू बेचिएको हुनाले र अहिले
तुला तुला उद्योग र कारखानाहरू सञ्चालन
नभएकै कारण बेरोजगारीको समस्या बढ़दै
गएको सत्य वास्तविकतालाई मनन गरेर अब

पृथ्वीनारायण शाहाको उत्किमा देखिएको सुरक्षा चासो

बुद्धिनारायण श्रेष्ठ

हामीले हाम्रो देशको सुरक्षा चासोको विषयमा चर्चा गर्दा हाम्रा छिमेकी देश भारत र चीनको नेपालप्रतिको सुरक्षा चासो कस्तो रहेको छ भन्नेमा पनि ध्यान पुऱ्याउनु आवश्यक छ । ऐतिहासिक कालदेखि नेपालले अपनाउंदै आएको सुरक्षा चासोबाटे उल्लेख गर्नुपर्दा पृथ्वीनारायण शाहकालीन सुरक्षा चासोका सम्बन्धमा उनको उत्किमा रहेको थियो-सन्धिसर्पन हेरी गढी तुल्याइराख्यू र रस्ता-रसामा भाँजा हालिराख्यू ।

जाई कटक नगर्नु फिर्की कटक गर्नु र श्रीगंगाजीको साँध पनि लाग्नेछ । यसअनुसार सिन्धुलीगढी, रसुवागढी, जितपुरगढी, मकवानपुर गढीजस्ता प्रेषण गर्ने मुख्य-मुख्य नाकामा गढी वा किल्ला बनाइएकाले नेपाल-अंग्रेज सीमायुद्धका सन्दर्भमा सिन्धुलीगढीबाट क्याएन किनलकको फौज उत्तर घुस्न सकेको थिएन । यसैगरी नेपाल-तिब्बत युद्धताका रसुवागढीबाट तिब्बती फौज नेपालतर्फ बढन सकेको थिएन । शाहको उत्किमानुसार वर्तमानकालमा पनि राष्ट्रको सिमानाम सीमा सुरक्षा बल तैनाथ गुरुपर्छ भन्ने यथार्थ बुझन सकिन्छ । तर, पृथ्वीनारायणको उत्किमानुसार अनुसरण हुन नसकेका कारण दक्षिणी सीमारेखाको सुरक्षा हुन नसकी नेपालका ७१ भन्दा बढी स्थानमा सीमा अतिक्रमण, मिचान, वाद-विवाद हुन पुरेको छ ।

सीमा व्यवस्थापन र शान्ति सुरक्षा : देशको सीमा पद्धतिको व्यवस्थापन गर्ने र जनताको शान्ति-सुरक्षाका निम्न 'पक्की किल्ला बनाउन, किल्लापिच्छे तोप लम्छ्ट गरी राखिदिनू र जति भज्ज्याँ ई छन् भज्ज्याँपिच्छे यक यक फलामे ढोका बनाई ढोकापिच्छे यक यक तोप लम्छ्ट गरी राखिदिनू र पाँच सिपाही राखिदिनू । यस्व भयापछि चेवा गर्न्या, चर्चा गर्न्या, भागन्या, नास्न्या, दुकुवा, फसादि, बुनी यस्ताहरूको पनि केही चल्नेछैन, चारै बादसाही चाँडाँ गरी आयो भन्या पनि कसैको केही चल्न्या रहेन्छ भन्ने पृथ्वीनारायणको उत्किमा रहेको पाइन्छ । यस उत्किमो मनसाय अंग्रेज अत्यन्तै चतुरो जाति रहेको छ । लडाई-भगडा नगरी छलकपट गरेरै भए पनि हाम्रो देशभित्र आउन सक्छन् । त्यसैले, सन्धिसर्पन हेरी उचित ठाउँमा किल्ला बनाई तिनलाई रोक्न सकिन्छ भन्ने हुन सक्छ । यसअनुसार सिन्धुलीजस्तो डॉँडाको गढीमा अग्लो पर्खालिको किल्ला बनाई फलामे तोप तथा बमगोलाहरू राखिएका थिए ।

यसैगरी देशको राजधानी रहेको काठमाडौं वरिपरि चार भज्ज्याड (साँगा भज्ज्याड, थानकोट बाँडभज्ज्याड, काउले रानीपौवा भज्ज्याड, लेले चाँडपारि भज्ज्याड) काठमाडौं छिर्ने नाकाका रूपमा कायम गरिएका थिए । हिजोआज पनि यी भज्ज्याडमा प्रहरीबाटीकी रहेका छन् र शान्ति-सुरक्षाका हिसाबमा संवेदनशील मानिएका छन् । उपत्यकाभित्र कुनै आपाराधिक घटना घटेमा यी नाकामा कडाइसाथ चेकजाँच गरिन्छ ।

स्मरणीय छ, थानकोट सुरक्षा जाँच टोलीले भारत उत्तर प्रदेश सरकारका खाद्य तथा रसदमन्त्री सुरेन्द्रप्रियकम सिंहका सहोदर भाइ ब्रजेशप्रताप सिंह तथा दुई भारतीय सुरक्षा अधिकारीसहित ६ जना भारतीयलाई एक थान एसएमजी, एक थान पेस्टोलसाहित २०७९ असार १४ गते पक्राउ गरी भारतीय दूतावासमा बुफाएको थियो । यसबाट पृथ्वीनारायण शाहको दिव्य उत्किमा हिजोआज पनि सार्थक छ भन्ने प्रमाणित भएको छ ।

नेपाली फौजका सम्बन्धमा पृथ्वीनारायणको भनाइ रहेको थियो- 'सिपाही भन्याको तिषारिराख्यू तिषारिराख्याका सिपाही कसैका मलाजामा परस्तैनन् र आफू काज फत्य हुन्छ ।' यसअनुरूप हिजोआज नेपाली सेनाले

आफ्ना सेन्य बललाई तिखारिराख्न अर्थात चुरस्त राखनका लागि विभिन्न तालिम तथा सेन्य शैक्षिक कोर्स सञ्चालन गरेको छ । उदाहरणका लागि काठमाडौंको शिष्यपुरीमा आर्मी कमान्ड एन्ड स्टाफ कलेज, नगरकोटमा नेपाली आर्मी वार कलेज, भक्तपुर खरिपाटी लट्टनडॉमामा मिलिटरी इन्टेलेजेन्स स्कुल सञ्चालन गरेको छ । क्षेत्रगततस्तरमा पनि तालिमको प्रबन्ध गरेको छ । पृथ्वीनारायणको उत्किमानुसार आजभोलि सिपाहीलाई तिखार्न शैक्षिक कोर्स अथवा तालिम पूरा नगरी माथिलो पदमा बढ्वा गरिएन ।

नेपालको भारत र चीनसँगको सीमारेखा सुरक्षाका निर्मित चीनको सीमातर्फ आठ र भारतीय सीमातिर २१३ बोर्डर अब्जरभेसन पोर्टमा सशस्त्र प्रहरी बललाई खटाइएको छ । उनीहरूलाई सीमा सुरक्षाका लागि सुसज्जित पार्न विभिन्न शैक्षिक कोर्स, प्यानल छलफल तथा तालिम दिने प्रबन्ध गरिएको छ । यसबाट पनि पृथ्वीनारायणकालको सुरक्षा चासो आजका दिनमा पनि सान्दर्भिक रहेको बुझिन्छ ।

यसको अर्को पाटोको चर्चा गर्दा आजकलको रकेट र मिसाइलको जमानामा हाम्रा गढीमा तोप र बमगोला राख्नुको के मतलब रहन्छ र, भन्ने भनाइ आउन सक्छ । तर, अंग्रेज-नेपाल युद्धताकाका रसुवागढी र सिन्धुलीगढीमा रहेका यस्ता ऐतिहासिक पौराणिक वस्तु अवलोकन गर्न स्वदेशी-विदेशी पर्यटक ओइरिन्थे होलान् । तर, यस्ता किल्ला र किल्लाभित्र रहेका सामरिक जिनिसको जर्नेन र स्याहार-सम्भार गर्न नसकेका कारण यसको महत्व घटेको छ ।

यद्यपि, यस्ता गढीमा अर्को केही पर्यटक जाने गरेका छन् । पृथ्वीनारायणको उत्किमानुसार गढी र किल्लालाई चुरस्त-दुरुस्त राखनका लागि होला, सिन्धुलीगढीको किल्लालाई त्यसवेलाको भलक नमर्ने गरी हाल आधुनिक तरिकाले साजसज्जा गरिएको छ । स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटक तथा भ्रमणकर्ताले टिकटस्वरूप तिरेको रकमले केही मात्रामा भए पनि प्रदेश सरकारले आर्थिक आन्दानी पनि प्राप्त गर्न सकेको छ ।

सरकारको सुरक्षा चासो : नेपालको सुरक्षा कार्यका सम्बन्धमा तत्कालीन प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले नेपाली सेना जंगीअड्डा भाइकालीमा दुईदिने कार्यक्रमको उपाटन गर्दै २०७८ असोज ७ मा राष्ट्रिय सुरक्षाको साभा चुनौती पहिचान गर्दै यसको सामना गर्न नेपाली सेना अगाडि बढनुपर्छ भनेका थिए ।

अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र राष्ट्रिय सुरक्षाको अवस्था विश्लेषण गर्ने उचित रणनीति अपनाए नेपाली सेनाले अगाडि बढने उत्तरदायित्व काँधमा लिएको छ । नेपाली सेनालाई सम्यमै प्रतिरक्षाका लागि तयार रहन पनि प्रधानमन्त्रीले स्मरण गराए । त्यसै कार्यक्रममा नेपाली सेनाको प्रधानसेनापति प्रभुराम शर्माले नेपाली सेनाले राष्ट्रिय सुरक्षा र यसको स्थायित्वका लागि अविरल अध्ययन, मनिटरिङ र सुपरीवेक्षण गरेर आइरहेको उल्लेख गर्दै यससम्बन्धी चुनौती सामना गर्न सदा तत्पर रहिआएको विचार व्यक्त गरे ।

पछिलो समय अफगानी, तालिबानी, म्यानमारका रोहिंग्या, इरानी, इस्लामिक एजेन्टलगायत विदेशी अवैध रूपमा मित्रिएर शरणार्थीको भेषमा लुकिछिपी नेपाल बस्ने गरेको विषयलाई गम्भीर रूपमा लिएर त्यसलाई रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्ने एवं अन्तर्राष्ट्रिय सीमाबाट हुने आवागमन व्यवस्थित गर्न परिचयपत्र अनिवार्य गर्नुपर्ने आवश्यकता आएको छ ।

सुरक्षाबाट नेपाली सेनाका चासो : नेपाली सेना सैनिक प्रतिष्ठान खरिपाटी, भक्तपुरमा २०७९ जेठ २३ गते आयोजित ४९ पदिक तथा हुदा अधिकृत क्याडेट तालिमको समाप्ति रसिया-युक्रेन युद्धको बाहिराले यो क्षेत्रमा पनि

सुरक्षा चुनौती बढेको बताए । उनले सीधे रसिया युक्रेनको द्वन्द्वको प्रसंग नभनी युरोपको केही मुलुकको द्वन्द्वका कारण नेपालमा पनि सुरक्षा चुनौती थिएको बताएका हुन् ।

युरोपका दुई मुलुकबीच भएको द्वन्द्वले विश्व अर्थतन्त्रमा ठूलो असर परेको छ भन्ने पनि उनले उल्लेख गरे । प्रधानसेनापति शर्माले अफ अगाडि बताए- 'मुलुकको सुरक्षा चुनौती बढाए गएकामा सबै पक्ष उत्कै सजग बन्नुपर्छ । मुलुक-मुलुकबीचको द्वन्द्व, अन्तर्राष्ट्रिय आतंकवाद, जातीय तथा धार्मिक अतिवादका कारण सुरक्षा चुनौती बढाए गएका छन् । यसको सामना नै आजको आवश्यकता हो । यसमा नेतृत्वले ध्यान

निर्माणका विभिन्न कार्य गर्न उत्साहित छ । त्यससँगै नेपाली सेनाले नागरिक-सैनिक सम्बन्ध विस्तारमा जोड दिएको छ, अप्रत्याशित रूपमा आउने हरेक राष्ट्रिय संकटमा नेपाली सेना नागरिकसँग कुम जोडेर अधि बढनेछ भन्ने दाबी गरेका थिए ।

आकाशीय सीमा सुरक्षा : सेनाको सीमा अनुगमन तथा सर्व निर्देशनालयद्वारा जंगी अड्डामा आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय सीमा सुरक्षा तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी दुईदिने सेमिनार समापनका अवसरमा प्रधानसेनापति प्रभुराम शर्माले सुरक्षाको परिप्रेक्ष्यमा नेपाल भारत खुला सीमा नियन्त्रणमा जोड दिँदै सीमामा तारबार लगाउनुपर्ने विषय उल्लेख गरेका थिए ।

● ● ●

आजकलको रकेट र मिसाइलको जमानामा हाम्रा गर्नुपर्छ भन्ने भनाइ आउन सक्छ । तर, अंग्रेज-नेपाल युद्धताकाका रसुवागढी र सिन्धुलीगढीमा रहेका यस्ता ऐतिहासिक पौराणिक वस्तु अवलोकन गर्न स्वदेशी-विदेशी पर्यटक ओइरिन्थे होलान् । तर, यस्ता किल्ला र किल्लाभित्र रहेका सामरिक जिनिसको जग्नेना र स्याहार-सम्भार गर्न नसकेका कारण यसको महत्व घटेको छ ।

● ● ●

पुऱ्याउनुपर्ने देखिन्छ ।

०७९ जेठ २३

खुला विश्वविद्यालयका एलएलबी विद्यार्थीमाथि अन्याय किन ?

कृष्णमुरारी पुडासैनी

नेपाल खुला विश्वविद्यालयमा अध्ययन गर्ने हामी कानुनका विद्यार्थी हों। नेपाल खुला विश्वविद्यालयको कानुन संकायमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरू प्रायः विभिन्न क्षेत्रमा आफ्नो अनुभव संगालिसकेका विद्यार्थी हों।

सरकारी विश्वविद्यालयमा अध्ययन गरिएँदा नेपालमा शैक्षिक क्षेत्रका माफिया र केही निश्चित वर्गको सिन्डिकेट रहेको अनुभव स्पष्ट भएको छ। शिक्षा क्षेत्रलाई निकारण गरी सरकारी स्तरका शैक्षिक संस्थाहरू ध्वस्त पार्नेहरू पनि देखिएका छन्। हामी विद्यार्थीलाई जारी गरेको नेपाल खुला विश्वविद्यालय ऐन २०७३ अनुसार स्थापित नेपालका अन्य विश्वविद्यालयसहर स्वायत विश्वविद्यालयमा अध्ययन गर्ने आइरहेका छन्। त्यसकारण पनि हामी भविष्य शैक्षिक रूपमा अगाडि बढ्द भनेन्मा हामी पूर्ण विश्वस्त छौं।

खुला विश्वविद्यालयबाट कानुनी शिक्षा स्नातक तह तीन वर्ष एलएलबी पास गरेका विद्यार्थीलाई नेपाल कानुन व्यवसायी परिषदले अधिकारको परीक्षा दिन नै रोकेकोमा हामी अचम्पमा परेका छौं। त्यसकारण हामी विद्यार्थीहरू अन्यायमा परी न्यायका लागि अदालत समझ पुग्न बाध्य भएका छौं।

हाल यो विषय श्री सर्वोच्च अदालत संवैधानिक इजलस र संयुक्त इजलस तथा उच्च अदालत पाटनसमक्ष विचाराधीन अवस्थामा छ। कानुनका विद्यार्थीलाई कानुनको सत्यमा अन्याय हुनेहेँन भन्ने अभिलाषाका साथ हामी न्यायालयप्रति पूर्ण विश्वस्त छौं।

हामीले नेपाल कानुन व्यवसायी परिषद र नेपाल खुला विश्वविद्यालयले अदालतमा बुझाएका लिखित जवाफको अध्ययन गरेका छौं। जसमा अनलाइन प्रणालीबाट पढाइ हुने विषयलाई लिएर रोकिएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको छ। पाठ्यक्रम निर्माण र प्रयोगात्मक विषयलाई पनि कुरा उठाएको छ।

नेपाल सरकारले खुला विश्वविद्यालय स्थापना गर्दा ऐनको प्रस्तावनामा नै खुला शिक्षा प्रणालीका नवीनम शिक्षण विधि तथा प्रविधिको माध्यमबाट विभिन्न विषयमा उच्चस्तरिय अध्ययन, अध्ययन तथा अनसुच्चानको व्यवस्था गरी उच्च शिक्षामा सर्वसाधारणको सहज पहुँच पुर्याई ज्ञान, सीप, प्रविधियत्तु जनशक्ती उत्पादन गर्न नेपाल खुला विश्व विद्यालयको स्थापना र सञ्चालन सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाच्चानीय भएकोले भन्ने उल्लेख छ।

यसरी हेदा नवीनतम प्रणाली र प्रविधिको प्रयोग गरी उच्च शिक्षामा सर्वसाधारणको सहज पहुँच पुर्याई ज्ञान, सीप, प्रविधियत्तु जनशक्ति उत्पादन गर्न भनेन नेपाल सरकारले छुट्टै विशेष ऐनमार्फत नवीनतम प्रणालीको शिक्षासञ्चयी आफ्नो लक्ष्य प्रस्तुत गरेको छ। जुन हामी जस्ता साधारण गरिखाने विद्यार्थीका लागि खुसीको कुरा हो। तर नेपाल कानुन व्यवसायी परिषदले अनलाइन प्रणाली भन्नै परीक्षा दिन नमिन्ने भन्नुको अर्थ नेपाल सरकारको लक्ष्य र उद्देश्य नमानेको हो। हामी प्रश्न गर्न चाहन्छौं। वर्तमान समयमा अनलाइन र नवीनतम प्रणालीलाई परिषदले ग्रहण नगरेकै हो? हामी हरेक दिन संपूर्ण ६:३० देखि रात ९:३० वा त्योभन्दा धेरै समयसम्पर्क टिम्स सफर्टवेयरमार्फत भर्बुअल कक्षा लिन्हाँ र अनुक्रिया गर्छौं। अध्ययन गर्न विषयवस्तु मुद्दलमा हुँछ। चाहेको अवस्थामा त्यही अध्ययन गर्छौं।

हामीले पढेन तुस्तक अन्य कलेजमा कानुन अध्ययन गर्ने विषयकै पुस्तक हो। हामीले नेपाल ल कलेज र अन्य कलेजजस्तेको पाठ्यक्रम पनि तुलना गरेको हो। जुन विषय ऐटिक विषय मात्र केही फरक छ (यो विषय हरेक कलेजमा फरक हुन सक्छ), अरू सबै विषयहरू समान अंकभार र विषयगत एकै प्रकारको रहेको छ। प्रयोगात्मक परीक्षा पनि अन्य विश्वविद्यालयसहर समान रूपमा रहेका छन्। हामी नेपाल ल क्याम्पसका साथीहरूसँग सेयरिड कार्यक्रममार्फत पनि अध्ययन गरिरहेका छौं, जुन तुलनात्मक रूपमा उस्तै छ। अन्यास अदालत (मुटकोटी) लागत अन्य प्रयोगात्मक विषय उस्तै छ।

अफ हामी किन फरक छौं भने पूर्ण कक्षाको ७५ प्रतिशत कक्षा नलिएका विद्यार्थीलाई कलेजले फाइल र परीक्षामा नै समावेश गराउँदैन। त्यसकारण हामी नियमित

विद्यार्थी हुन्छौं। शिक्षकको क्षमता हेर्ने हो भने नेपाल ल क्याम्पसको रिटायर्ड शिक्षकहरू साथै सोही स्तरका शिक्षकहरू हामीला अध्ययन गराउनुहुँच। हाल त्रिविले पनि नवीनतम प्रणालीलाई आत्मसात् गर्दै अनलाइन कक्षामार्फत अध्ययन गराउने सूचना जारी गर्न थालिसको छ। जसले अनलाइन शिक्षाको महत्वलाई भन् बढाएको छ।

नेपाल कानुन व्यवसायी परिषदले शिक्षा नियमावली २०७७ त्याएको थियो जसमा कानुन शिक्षा पढाउने नियम पनि उल्लेख छन्। सो नियमावलीमा उल्लेख भएका सबैजोसो कुरा हामीले पार गरेका छौं। २०७७ चैतपछि कानुनी शिक्षालाई सुधार्न भन्ने परिषदले नियमावली पास गरेको छ। २०७५ सालमा भर्ना भई २०७८ सालमा पास गरी सर्टिफिकेट लिएकालाई नियमावली देखाएर रोक्न मिल्छ? के कानुन पश्चावामी हुँदैन भन्ने सम्बान्धित नियमावलीले नामानेको हो? २०७७ मा नियमावली बनाएर २०७५ को विद्यार्थीलाई रोक्न पाइन्छ?

उही समस्याका सम्बन्धमा बार काउन्सिलबाट हामीले पनि अध्ययन गरेका छौं। जहाँ नेपालमा कानुन अध्ययन गराउने विभिन्न निजी कलेजहरूको पदाधिकारी र उनीहरूका सहज हुने व्यक्ति परिषदका विभिन्न समिति र उपसमितिहरूमा राखिएको छ। जसले गर्दा निजी कलेजहरूको सिन्डिकेटले परिषदमार्फत सरकारी स्तरको कलेजलाई बदनाम गर्ने निजी कलेजहरूले आपनो व्यावसायिक रूपमा मार्केटिङ गरिरहेका कुरा हामी बुझन सक्छौं, जुन कुरा अदालतको बहसमा पनि भएको थियो, अहिले मुद्दाको अन्तिम दुर्गो लाग बाँकी छ।

उच्च अदालतमा बहस गर्न निजीस्तरका कलेजहरूका सञ्चालक काउन्सिलका विभिन्न समितिका सदस्य भन्नै सरकारी विश्वविद्यालयविरुद्ध बहस गर्न आएको देखेको हौं हामीले, जुन विड्नबनापूर्ण छ। सरकारी विश्वविद्यालयलाई प्रश्न सोऽन्ते, सरकारले मनोनीत गरेको व्यक्ति परिषदमा नहरनु र आफ्नो डिजाइनमा चल्ने पदाधिकारीको समितिमा निर्माण गर्न निजी कलेजका व्यक्ति र अनुवित्त प्रभावमा अन्य परिषदका पदाधिकारीका व्यापारीलाई लाग्न र उल्लेख भएको छ।

रामाइले कुरा त के भने उत्तर नियमावली देखाउँदै कानुनको पश्चावामी सिद्धान्त नमान्ने र रोकेचाहिँ अरू ल कलेजलाई होइन, त्यो खुला विश्वविद्यालयलाई मात्र टार्गेट बनाएको देखिन्छ। कानुन व्यवसायी कानुनी शिक्षा नियमावली, २०७५ का विद्यार्थीले मान्ने हो भने नेपाल ल कलेजमा १० देखि १२ हजार जना विद्यार्थीमा सो नियमावली लाग्न हुन्न? अनि अरू निजी कलेजहरूमा परिषदले अध्ययन र अनुगमन नै नगर्न अनि उनीहरू ठिक भन्ने?

खुला विश्वविद्यालयमा पनि औपचारिक अनुगमन नर्ने र बजारमा सुनेकै भरमा प्रतिवेदन बनाउने र विद्यार्थीलाई दुःख दिन परिषदले अपरिवर्क निर्णय गर्न्यो होला भनेर हामीले खोज र अनुसन्धान गरेका छौं। यसमा रामाइले घटना रहेका हाल परिषदका विभिन्न समिति तथा उपसमितिमा हुँच? काउन्सिल र केही कलेजलाई देखिन्छ। विषयहरू पनि बेवारता गरिएको छ। त्यहाँको व्यवस्थापन पनि ध्वस्त देखिन्छ भने त्यसलाई निजी कलेजहरूले सहकार्य गरेको देख सकिन्छ। यसको फाइदा निजी कलेजहरूले लिइरहेका छन्।

प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तअन्तर्गत जो अनुगमन नर्ने र बजारमा सुनेकै भरमा प्रतिवेदन बनाउने र विद्यार्थीलाई दुःख दिन परिषदले अपरिवर्क निर्णय गर्न्यो होला भनेर हामीले खोज र अनुसन्धान गरेका छौं। यसमा रामाइले घटना रहेका हाल परिषदका विभिन्न समिति तथा उपसमितिमा हुँच? काउन्सिल र केही कलेजलाई देखिन्छ। विषयहरू पनि बेवारता गरिएको छ। त्यहाँको व्यवस्थापन पनि ध्वस्त देखिन्छ भने त्यसलाई निजी कलेजहरूले सहकार्य गरेको देख सकिन्छ। यसको फाइदा निजी कलेजहरूले लिइरहेका छन्।

प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त अन्तर्गत जो अनुगमन नर्ने र बजारमा सुनेकै भरमा प्रतिवेदन बनाउने र विद्यार्थीलाई दुःख दिन परिषदले अपरिवर्क निर्णय गर्न्यो होला भनेर हामीले खोज र अनुसन्धान गरेका छौं। यसमा रामाइले घटना रहेका हाल परिषदका विभिन्न समिति तथा उपसमितिमा हुँच? काउन्सिल र केही कलेजलाई देखिन्छ। विषयहरू पनि बेवारता गरिएको छ। त्यहाँको व्यवस्थापन पनि ध्वस्त देखिन्छ। हामी खुला विश्वविद्यालयको विद्यार्थीहरू कुरै पनि कारणबाट चुकेका छौं भने क्षमता जान्ने बार काउन्सिलको परीक्षामै रोकेको हामीलाई अन्याय गरेको छ। तर गोप्य राजन चाहन्छौं। पत्रकाराले चाहे उत्तर विषय अध्ययन र अनुगमन नर्ने र उत्तर देखिन्छ।

खेलन, जुन कुरा मिडियामा पनि आइसकोको छ।

तर यो भन्दैमा के विश्वविद्यालयकै विश्वस्थातामाथि प्रश्न हो त? होइन, यसको व्यवस्थापनमा राजनीतिक हस्तक्षेप पक्कै भएको छ तर यसैकारण निजी स्तरका कलेजहरूले खेलिरहने र सरकारी शिक्षा प्रणाली ध्वस्त हुने हो त? त्यो पनि होइन। यसको समाधान भएकै विश्वविद्यालयमा सरकारले विशेष नियमावली ध्वस्त दिएपछि।

आप्राकृतिक राजनीति गुरु र भागबन्दल

● प्रभु र सेन्चुरी बैंकको एकीकृत कारोबार सुरु

प्रभु बैंक र सेन्चुरी कमर्सियल बैंकले एकीकृत कारोबार सुरु गरेको छन्। प्रभु बैंकले सेन्चुरीलाई गम्भेर मंगलबारदेखि एकीकृत कारोबार सुरु गरेको हो। प्रतिनिधिसभा सांसद तथा प्रभु बैंकका पूर्वाध्यक्ष देवीप्रकाश भट्टवन्नले एकीकृत कारोबारको औपचारिक उद्घाटन गरे।

प्रभु बैंकले १:१ को स्वाप अनुपातको समान हैसियतमा सेन्चुरीलाई प्राप्ति गरेको हो। अर्थात् मर्जरपछि सेन्चुरी बैंकको एक सय कित्ता सेयर हुने सेयरधनीले प्रभु बैंकको पनि एक सय कित्ता नै सेयर पाउनेछन्। एकीकृत कारोबारपछि प्रभु बैंकका अध्यक्ष लीलाप्रकाश सिटीला कायम छन् भने प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अशोक शेरचन नै छन्।

मर्जरपछि बैंकको एकीकृत सम्पत्ति तीन खर्ब ४० अर्ब रुपैयाँ नाथेछ। कुल चुक्ता पुँजी २३ अर्ब ५२ करोड रुपैयाँ पुगेको छ। प्रभुको चुक्ता पुँजी १३ अर्ब ५३ करोड रुपैयाँ रुगेको छ। बैंकको कुल निक्षेप दुई खर्ब ८४ अर्ब रुपैयाँ र कर्जा प्रवाह दुई खर्ब ५३ अर्ब रुपैयाँ पुगेको छ। मर्जरपछि ग्राहक संख्या ३० लाख नाथेको छ। अब बैंकका कुल तीन सय ६५ वटा शाखा, तीन सय नौवटा एटिएम र ७३ वटा एकस्टेन्सन काउन्टर छन्।

गत १५ साउनमा प्रभु बैंकले सेन्चुरी बैंकलाई प्राप्ति गर्न सहमति भएको थिए। राष्ट्र बैंकले सेवान्तरिक सहमति दिएपछि दुई बैंकबीच २२ मिसिरमा प्राप्तिसम्बन्धी अन्तिम सम्झौता भएको थिए। नेपाल राष्ट्र बैंकले प्रभु र सेन्चुरीलाई प्राप्ति गर्न १९ पुसमा अन्तिम स्वीकृति प्रदान गरेको थिए। राष्ट्र बैंकको अन्तिम स्वीकृति पाएसँगै यी दुई बैंकले एकीकृत कारोबार सुरु गरेका हुन्।

● एनआइबिएल र मेगाको एकीकृत कारोबार

नेपाल इन्डेप्टमेन्ट बैंक (एनआइबिएल) र मेगा बैंकको एकीकृत कारोबार सुरु भएको छ। दुवै बैंकबीच नेपाल इन्डेप्टमेन्ट मेगा बैंक (एनआइएमबी) को नामबाट बुझबारदेखि एकीकृत कारोबार सुरु भएको हो।

एकीकृत कारोबार सुरु गर्न आयोजना गरिएको कार्यक्रममा नेपाल इन्डेप्टमेन्ट बैंकका अध्यक्ष पृथ्वीबहादुर पौडे र मेगा बैंक नेपालका अध्यक्ष भोजबहादुर शाहले संयुक्त रूपमा एकीकृत कारोबार शुभारम्भ भएको घोषणा गरेका थिए।

दुई बैंकबीच सेयर स्वाप अनुपात १००: ९० रहेको छ। मर्जरपछि बनेको नयाँ बैंकको अध्यक्षमा साबिक नेपाल इन्डेप्टमेन्ट बैंकका अध्यक्ष पृथ्वीबहादुर पौडे र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा पनि साबिक इन्डेप्टमेन्ट बैंकके प्रमुख कार्यकारी अधिकृत ज्योतिप्रकाश पाण्डे छन्।

नयाँ सञ्चालक समितिमा दुवै बैंकको सञ्चालकको प्रतिनिधित्व रहेने गरी नेपाल इन्डेप्टमेन्ट बैंकको तर्फबाट प्रजन्य राजभण्डारी, कविकुमार टिब्रेवाला र मेगा बैंकको तर्फबाट गोपाल खनाल, मदनकुमार आचार्य र मुकिराम पाण्डे रहेका छन्। त्यसैगरी, साबिक नेपाल इन्डेप्टमेन्ट बैंकमा स्वतन्त्र सञ्चालकको रूपमा रहेकी मञ्जु बस्नेत नै सञ्चालक समितिमा पनि स्वतन्त्र सञ्चालक बनेक्छन्।

एकीकृत कारोबार सुरुवात गर्दै अध्यक्ष पौडेले बैंकिङ क्षेत्रमा अग्रणी बैंकहरूको रूपमा सबल एवं सक्षम संस्थाको रूपमा परिचित दुवै बैंक एक-आपसमा गाभिएपछि देशको ठूला वाणिज्य बैंकहरूमध्ये एक भएको बताए।

त्यसै, सम्पूर्ण वित्तीय सूचकमा अग्रता हासिल गर्न बैंक सक्षम हुने उनको भनाइ थिए। यसका साथै उनले यो मर्जरले वित्तीय क्षेत्रमा थप ऊर्जा प्रदान गर्नुका साथै नेपाल राष्ट्र बैंकको मर्जर नीतिलाई थप उत्साह प्रदान गरी अन्य बैंकहरूलाई समेत मर्जरका लागि प्रेरित गरेको पनि बताए। अध्यक्ष पौडेले दोसो चरणको मर्जरपछि वाणिज्य बैंकहरूको संख्या ८ मा भर्ने दाबी गरे।

मेगा बैंकका अध्यक्ष भोजबहादुर शाहले यो मर्जर देशको बैंकिङ क्षेत्र र अर्थतन्त्रका लागि सुखद र सकारात्मक कदम भएको बताए। मर्जरपछि दुवै बैंकको नाम र कामअनुसारको गरिमालाई उच्च कायम राख्न दुवै बैंकमा रहेका असल परम्परा, संस्कार, ग्राहकहरूको सेवा, कर्मचारी व्यवस्थापनजस्ता सकारात्मक पक्षलाई लिनुका साथै सेयरधनीहरूको प्रतिफलमा न्यायोनित वृद्धि र निरन्तरता दिँदै जाने उनको भनाइ थिए।

मर्जरपछि बैंकको कुल चुक्ता पुँजी ३४ अर्ब १२ करोड रुपैयाँ, कुल पुँजी ५८ अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी र कुल सम्पत्ति चार खर्ब ७७ अर्ब रुपैयाँ पुगेछ। त्यसै, कुल निक्षेप तीन खर्ब ६० अर्ब दुई करोड रुपैयाँ तथा कर्जा लगानी तीन खर्ब २९ अर्ब ६ करोड रुपैयाँ पुग्ने बैंकले जनाएको छ। बैंकको

कपोरेट

ग्राहक संख्या ३० लाख पुगेको छ। मर्जरपछि बैंकको शाखा संख्या २९६ पुगेको छ भने एकस्टेन्सन काउन्टर ५९, शाखारहित बैंकिङ सेवा १०९ तथा एटिएम सञ्जाल २७९ पुगेको छ।

● नेपाल बैंकर्स संघमा केसी निर्विरोध

नेपाल बैंकर्स संघको अध्यक्षमा एनएमबी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनील केसी निर्विरोध निर्वाचित भएको छन्। बुधबार भएको संघको विशेष साधारणसभाले केसीलाई अध्यक्षमा चयन गरेको हो।

तत्कालीन संघका अध्यक्ष अनिलकुमार उपाध्यायले नेतृत्व गर्दै आएको कृषि विकास बैंकमा उनको कार्यकाल गत पुस १० गते समाप्त भए पनि बैंकर्स संघमा अध्यक्ष पद रिक्त रहेको थिए। संघको अध्यक्ष पद रिक्त भएसँगै अध्यक्षको निर्वाचनको कार्यक्रमसमेत रहेको सभाले एनएमबी बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनील केसीलाई अध्यक्ष पदमा निर्विरोध निर्वाचित गरेको हो। उनी यसअधि संघको उपाध्यक्ष पदमा थिए। ०७३ साल फागुनदेखि एनएमबी बैंकको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पदमा कार्यरत केसीसँग बैंकिङ क्षेत्रको तीन दशकभन्दा धेरैको अनुभव रहेको जनाइएको छ। केसीलाई अध्यक्षमा निर्वाचित गरेपछि रिक्त हुन गएको उपाध्यक्ष पदमा माछापुच्छे बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सन्तोष कोइरालालाई विशेष साधारणसभाले आगामी दुई वर्षका लागि मनोनीत गरेको छ। नवनिर्वाचित अध्यक्ष केसीले आफ्नो कार्यकालमा बैंकिङ क्षेत्रको हित तथा थप सफलताका लागि प्रयत्नशील रहने र यसक्रममा सबैको सहयोग, सुकाव प्राप्त हुनेमा आफू विश्वस्त रहेको बताए।

● लुम्बिनी विकास बैंकको १५५० वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न, १२ प्रतिशत लाभांश वितरण गर्ने

लुम्बिनी विकास बैंक लिमिटेडले मंगलबार आफ्नो १५५० वार्षिक साधारणसभा सम्पन्न गरेको छ। सभाले आब ०७८/७९ को वार्षिक प्रतिवेदन पारित गरी आब ०७९/८० को लागि लेखापरीक्षकको नियुक्तिलगायतका प्रस्तावना गरिएको एनपिआईमा हाल ४८ सदस्य बैंक वित्तीय संस्थाहरू आबद्ध छन् भने अन्य एप्सी-एप्सओ, रेमिटेन्स कम्पनीहरू, मर्जन बैंक, सरकारी तथा अर्धसरकारी संस्थाहरूलगायतका ७४ गैरबैंकिङ संस्थाहरू इडाइरेक्ट-प्राविधिक सदस्यका रूपमा आब ०७७/७८ को वार्षिक प्रतिवेदन तथा लाभांश लाभग्राहीहरूका बैंक खाताहरूलाई सोको गर्ने सक्षेष।

यसै, सभाले नयाँ सञ्चालक समिति निर्विरोध चयन गरेको छ। जसमा, संस्थापक सेयरधनीहरू (समूह 'क') को तर्फबाट यिन्तामणि भट्टार्हाई, रामचन्द्र सिंगले र प्रवीणकृष्ण श्रेष्ठको साथै सर्वसाधारण सेयरधनीहरू (समूह 'ख') को तर्फबाट गणेशराज रेमी, अर्जुन थापा र केशव खतिवडा निर्विरोध निर्वाचित भएको छन्। देशका ७ वटै प्रदेशमा शाखा सञ्चालन गरी कारोबार गर्दै आइरहेको लुम्बिनी विकास बैंक लिमिटेडको विभिन्न रूपमा गरी जम्मा ८८ वटा शाखा कार्यालयहरू र एउटा एकस्टेन्सन काउन्टर रस्ताहरूले प्रतिवेदन तथा उपरात्मक अध्यक्षमा भएको छ। बैंकिङ सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ। ग्राहकहरूलाई अधिकतम प्रतिफल दिने उद्देश्यले बैंकले मुद्दी खातामा 'भासिक' रूपमा आचार्य प्रवाहरूलाई अध्यक्ष र प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नरेशसिंह बोहराले स्पष्ट पारेको जनाइएको छ। साथै, साधारणसभाले नयाँ सञ्चालक समितिको नियुक्तिलगायत चयन गरेको छ। जसमा संस्थापक सेयरधनीको तर्फबाट वित्तीय संस्थामणि भट्टार्हाई, रामचन्द्र सिंगले र प्रवीणकृष्ण श्रेष्ठ चयन भएको उल्लेख छ। त्यसै, सर्वसाधारण सेयरधनीको तर्फबाट गणेशराज रेमी, अर्जुन थापा र केशव खतिवडा निर्विरोध निर्वाचित भएको बैंकले जनाएको छ। हाल बैंकले देशका सातवटै प्रदेशमा जम्मा ८८ शाखा र एक एकस्टेन्सन काउन्टरमार्फत सेवा दिँदै आएको जनाएको छ।

● महालक्ष्मी विकास बैंकद्वारा 'हिरा गिरी जेहनदार छात्रवृत्ति' वितरण

महालक्ष्मी विकास बैंकले त्रिभुवन हुमान माध्यमिक विद्यालय वीरगञ्ज पर्सामा कक्षा आठमा अध्यनरत छात्र जीवन राजवंशीलाई हिरा गिरी जेहनदार छात्रवृत्ति प्रदान गरेको छ। देशका ७ वटै प्रदेशमा शाखा सञ्चालन गरी कारोबार गर्दै आइरहेको लुम्बिनी विकास बैंक लिमिटेडको विभिन्न रूपमा गरी जम्मा ८८ वटा शाखा कार्यालयहरू र एउटा एकस्टेन्सन काउन्टर रस्ताहरूले परिचित रहेको छ। बैंकिङ क्षेत्रको अध

